

ՎԱՐԴԱՆ ԱՒ. ՔՀՆՅ ՏԻՒԼ ԿԵՐԵԱՆ

ԵՐԿՐԷՆ ԴԵՊԻ ԵՐԿԻՆՔ.

ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՈՐԴԻՆԵՐԸ

Ամեն մարդ, որ աշխարհ կուգայ ու կը տեսնէ բնութեան արեւաշող գեղեցկութիւնները, կ'ըսէ. Ապրիլ կ'ուզեմ: Ոչ որ կ'ուզէ մեռնիլ: Թէեւ կը վախճայ մահէն, բայց չի կրնար խոյս տալ մահէն: Ու կը սիրէ ապրիլ կեանքը ոչ թէ անցողական ժամանակով, այլ յանրժալոյս տեւողութեամբ, առանց որ տարաբախտ օր մը՝ սպառիմ իր կեանաց օրերը մահաշունչ հանգրուանի մը վրայ:

Անոնք, որ Աստուծոյ հաւատքով ջախատրուած՝ սրբացած կեանք կ'ապրին, անոնց մէջ արմատացած է անմահութեան ձգտումը, ու կը ներգգան յանրժալոյս գաղափարին կենսութեան տրոփումները իրենց սրտին մէջ:

Կրնամ ըսել բառին ճշգրիտ իմաստով, որ որքան դժմեւտեսիլ պիտի ըլլար կերպարը այն ամբարիշտ մարդուն, որ կ'անգիտանայ իր մէջ այդ կենսական ու բնածին զգացումին առկայութիւնը:

Եղած են սնապաշտութեամբ սնած հանճարեղ իմացականութիւններ, որոնք իրենց մթաստուեր վախճանին չհասած, հարկադրուած են խոստովանիլ Տիեզերական հոգիին ու իմաստութեան գոյութիւնը:

Իրապէս, ո՞րքան խելապակաս պէտք է ըլլայ անաստուած մը, որ հաւատայ, թէ մարմնին հետ հոգին ալ կը մեռնի ու կ'անհետանայ:

Յիսուսի հրաշալոյս յարութեան յաղթանակը մահուան վրայ նախապատգամն է մեր իսկ յարութեան:

Ան սկիզբն է ու առաջին յարուցեալը բոլոր մնջեցեալներու յարութեան:

Մահուան սոսկատեսիլ ուրուականը ալ անգոր է ու չի կրնար մարդկային կեանքին ընթացքին վրայ տարածել իր կպրաթոյր արատը:

Ինչպէս մահուան մէջ շարունակուեցաւ ու երբեք չընդհատուեցաւ Փրկչին կեանքը, մեռն էս, որպէս իր մարմնոյն անդամները, կը հաւատանք, որ երկրի հորիզոնէն անդին կեանքը պիտի շարունակէ իր ուղեւորութիւնը դէպի երանութեան աշխարհը:

Ահա թէ ինչու Առաջին Յարուցեալին փառաւորեալ հրաշքին հաւատացողներս կ'ընդունինք, որ մահկանացուներու համար ա'լ չկայ մահ, չկայ գերեզման, չկայ վախճան, այլ կայ միայն միմեզ ու մնջարան, աներեկոյ օր, անապականացու մարմին եւ յանրժալոյս հայրենիք:

Հայրագործով Աստուծոյ հանդէպ մեր սէրը պէտք է ըլլայ անպարագրելի ու համապարփակ:

Ոչինչ տուած կ'ըլլանք մեր Երկնաւոր Հօր, եթէ մեր ամբողջական սէրը չնուիրաբերենք իր տիեզերական փառքին:

Վերապահութիւններով ու վարանումներով կոտորակուած սէրը սէր չէ, այլ կեղծիք է, եւ Ամենագօր Աստուծոյ հանդէպ ցուցաբերուած այսպիսի սահմանաւոր ու հիւանդ սէր մը մահացու մեղանշում մըն է:

Մեր ներքին սիրագեղ համատրոփումներով, բոլոր բոլուն ցանկութիւններով եւ մեր սիրոյ հրավառ զգացումներով կրնանք միանալ ու մոյճանալ Աստուածային Էութեան հետ:

Երբ մէկը կը սիրես անխառն զգացումներով, ով որ ալ ըլլայ այդ մէկը, մարդ կամ անասուն, ալ այդ սիրոյդ նշանակէտը կը դառնայ հոգիիդ ու իմացականութեանդ համագրաւիչ ազդակը:

Չես կրնար սրտիդ կէտը Աստուծոյ տալ եւ միւս կէտը՝ մեղքին բռնակալին:

Մահասարսուտ մեղք կը գործես, երբ շաբթուան բոլոր օրերը եւ բոլոր գիշերները, ստրկային ծնրադրութեամբ կը խոնարհիս Մամոնայի կոտորելուն առջեւ եւ Կիրակի օրերը ձեռապաշտօրէն քանի մը ողորմելի վայրկեաններ կը նուիրաբերես Պարգեւատու Աստուծոյ:

Այս պարագային, բոլոր բազմատարած աղօթքներդ, բոլոր վառած մոմերդ եւ բոլոր ջերմագին աղերսներդ թիզ մը երկինք չեն բարձրանար ու արձագանգ գտներ երկնային ոլորտներուն մէջ:

Արդարներու եւ բարեպաշտներու սրբակեաց վարքով պիտի ապրիս յարուցեալ կեանք մը, եթէ կ'ուզես դուն ալ՝ վախճանած սուրբերուն նման փառատրուիլ այն աշխարհին մէջ, ուր կը թագաւորէ տիեզերքի ԱՐԱՐԻՉԸ:

Հարաւային Գալիֆորնիոյ մէջ ծնած քսանամեայ հայ ուսանողուհի մը, իր ալեգարդ մեծ մօրը ոսկրուտ ձեռքերը ափերուն մէջ առած՝ հետեւեալ գորովալից հարցումը կ'ընէ անոր.

- Գիտե՞ս, մեծ մայրիկ, լսեր եմ հայրենիքէն Լոս Անճելըս ներգաղթած ընկերուհիներէս, որ Երեւանի մէջ բժիշկ մը կայ, որ ծերերու կեանքին վերակենդանութիւն կուտայ: Կ'ըսեն, թէ անհաստալի բուժումներ կը կատարէ: Լաւ կ'ըլլայ, որ դուն ալ երթաս անգամ մը Հայաստան ու տեսնես այդ բժիշկը: Վստահ եմ, երբ վերադառնաս՝ դուն քեզ անելի վերանորոգուած ու երիտասարդ պիտի զգաս:

Ութսունամեայ մեծ մայրիկը հիասքանչ գրաւչութիւն մը ունէր: Մշտածպիտ տրամադրութիւն մը, որ հրեշտակային օծում կուտար իր բարեմոյն կերպարին: Կենսութալիս աչքերը չէին հետեւած ժամանակի անիւիմ աներումներուն: Իր խորահաւատ բարեպաշտութիւնը եւ աղօթանուէր վերացումները վաճար էին ալեւորութիւնը իր ճառագայթող դիմագծէն:

Լսենք մեծ մօրը պատասխանը՝ ուղղուած իր թոռանը.

- Անուշիկս, այս տարիքիս կուգես որ Հայաստան երթամ, որ բժիշկը վերակենդանութիւն տայ կեանքիս: Բայց ես արդէն վերանորոգուած կեանք կ'ապրիմ,

առաւելապէս՝ յարուցեալ կեանք մը, որ զիս երիտասարդ կը պահէ: Ծերմակ մազերս չեն ծերացներ զիս: Եթէ դուն ալ ինծի պէս յարութեան կեանք ապրիս, քեզմէ հեռու կը պահես ծերութիւնը:

Օրջենք պահ մը պատկերը եւ մօտենանք սա՝ առեւալատ բռնկումներէ խանձած հոգիներուն: Ի՞նչ ըսել կ'ուզեն մեզի այդ անուղղայ ամբարիշտները իրենց օղակարկառ բռուցքներով, իրենց խելացնոր բացականչութիւններով, լեղափոխաշունչ գաղափարախօսութիւններով, որոնք կ'ուզեն աշխարհի կարգ ու սարքը շրջել, ճշմարտութիւնը խոշտանգել, Քրիստոնէութեան երկհազարամեայ քաղաքակրթութեան հիմերը սարսել...:

Նոյնպէս նայեցէք սա երիտասարդներուն, որ Սուրբ Գիրքը իրենց ձեռքին մէջ բռնած եկեղեցի կ'երթան աղօթելու: Անոնց հաւատքին բոցը ո՛չ կը շիջի, եւ ո՛չ կը մուգի: Ի՞նչ բանն է, որ շողարձակում կուտայ անոնց կենսութեան կեանքի արտայայտութիւններուն:

Գաղտնիքը անոնց գերզգայուն վերացումներուն տարբեր տեղ մըն է, որ տեսապէս զիրենք Աստուծոյ յոյսին մէջ կը պահէ: Անոնք իրենց հաւատքին ներշնչումը կ'առնեն Յարուցեալ Փրկչին սիրոյ յանդիմանալի պատգամներէն:

Անոնց յոյսերուն, իղձերուն եւ իտեալներուն անասան յեմարանը Տիեզերքի Արարիչն է, որուն կ'ապահեն, երբ փորձութիւններու փրփրադէզ «ալիքները կը սպառնան վտանգել իրենց Քրիստոսանուէր կեանքին ապահովութիւնը: Որքան ալ տարիներու խնդուլմէն ծանրանան ծերութեան տկարութիւնները, անոնք հոգեւորապէս կը մնան մշտակենդան ու անպարտելի:

Այսպէս է նոր մարդը, բարեպաշտ մարդը, յարուցեալ մարդը, որ իր վերջալոյսի շողերուն մէջ անգամ մահուան ահազդեցիկ ազդարարութիւնները կը դիմագրաւէ հերոսավայել մաքստումով:

Նոր ու յարուցեալ սիրտ մը, որ աւուցում է սիրոյ եւ հաւատքի զեղումով, մշտնջենապէս կը բաբախէ կենսութեան:

Մարդկային բոլոր բարոյական յատկանիշներէն կողոպտուած անասնոտութեան ախտեանները կ'ապրին խաբուած կեանք մը, խաբուած ոչ թէ ուրիշներէն, այլ իրենք իրենցմէ: Եւ կը գոյատեւեն երկրի վրայ որպէս կենդանի մեռեալներ: Անուն մը ունին միայն, որ ողջ են ու կը շնչեն:

Պատկերամարտութեան ժամանակ, Բիզանդիոնի Լեւոն կայսրը գաղտնի հրաման արձակեց, որ բանտին մէջ գլխատեն Բերիլոս եպիսկոպոսը, որ ձերբակալուած էր ի նպաստ ուղղափառութեան իր մղած կատաղի պայքարին համար:

Բերիլոս կայսեր հին բարեկամն էր եւ իր նուիրապետական աստիճաններուն բարձրացումը եղած էր կայսեր հրամանով:

Երբ դահիճները մահապատիժը գործադրելու եկան, եպիսկոպոսը ծունկի եկաւ եւ գրեց հետեւեալ երկտողը՝ խնդրելով դահապետէն, որ զայն անպայման կայսեր յանձնէ:

«Վեհափառ Տէր. միշտ ալ ուզած ես պատուել քու հին բարեկամի:

Սարկաագութենէ բարձրացուցիր զիս արեղայութեան, արեղայութենէ՝ վարդապետութեան, վարդապետութենէ՝ եպիսկոպոսութեան, եւ հիմա մեծագոյն շնորհը կ'ընես՝ պատուելով զիս մարտիրոսութեան սրբազնագոյն տիտղոսով։ Օնորհակալ եմ»։

Կայարը, կարդալէ ետք այս սրտառուչ տողերը, սաստիկ յուզումէն ցնցունեցաւ։

Եւ անմիջապէս հրամայեց, որ մահապատիժը չգործադրուի։

Բայց Սուրբը զիսպարուած էր արդէն։

